

Cách mạng ảnh hưởng tới

Cuộc đấu tranh của Tôn giáo trong Cách mạng Hồi giáo Iran sẽ diễn ra như thế nào? Tôn giáo sẽ sống lại hay không?

Khó ai biết được, Thượng đế Allah vốn không nói gì! Nhưng ta không nên lo quan ngại nhìn lại ba chục năm lịch sử của cuộc cách mạng tôn giáo này.

Tôn giáo Cách mạng Hồi giáo năm 1979 đến nay, Iran có tất cả sáu tôn giáo. Bên ngoài còn lại ngày nay thì đang có hai phe đối nghịch. Hai tôn giáo kia thì mất tôn giáo bị... cách mạng ám sát chết sau hai tuần cầm quyền. Ngồi sau cùng thì thoát chết nhờ đi trốn rồi lưu vong ra ngoài, sau khi gia đình và cộng đồng viên báo cách mạng thì tiêu hủy giam cầm rồi tra tấn... Đây là ta chưa nói tới những Giáo chủ và các Đấng giáo chủ đã bị truất phế và sát hại... Danh sách dài lắm!

Trước hết, Cách mạng Hồi giáo Iran là một sự ngộ nhận.

Vì chán ghét chế độ của Quốc vương Reza Pahlavi, một chế độ quân chủ thân Tây phương bị mang tiếng là tay sai của Mỹ, các lực lượng đối lập đã nổi dậy lật đổ chính quyền năm 1979.

Trên đời thì, đó là phe quốc gia báo thù, muốn xóa sổ chế độ và xã hội để cải tạo theo các mô hình. Bên kia là phe thân cộng, muốn xóa sổ canh tân theo con đường xã hội chủ nghĩa của một chế độ thế quyền. Phe thứ ba là các Giáo chủ muốn phục hồi và phát huy Hồi giáo như là một tình thần chế độ và thế sự của cộng đồng trên các tôn giáo như thế, để đưa Hồi giáo lên tầm "lãnh đạo thế Maroc tới Mã Lai Á" như Đấng giáo chủ Ruollah Khomeini đã cho thấy.

Sinh năm 1902, đang lưu vong tại Pháp, Giáo chủ Khomeini là người đưa phe Hồi giáo các đoàn tại chi nhánh tôn giáo của cuộc cách mạng sau khi tiêu diệt hai phe kia. Quốc gia gì thì cũng chết, vì ông phán rằng Thượng đế muốn vậy!

Ngay sau khi Quốc vương Iran đào thoát vào tháng Hai năm 1979, Iran đã trải qua một hỗn loạn vì không có ai cầm quyền mà lại có rất nhiều thế lực tranh quyền. Chính quyền Cách mạng Lâm thời chỉ lãnh đạo trong chân không, vì không có chân tay, cán bộ hay bộ máy hành chính hoạt động được. Đây là thời của các "ủy ban cách mạng tôn giáo", một thế "xô viết" hay "công xã" của Allah hay "ủy ban cứu nguy quốc gia" kiểu Robespierre xuất hiện, với tòa án tôn giáo và máy chém là khí cụ. Đây cũng là lúc hình thành một lực lượng võ trang tôn giáo có nhiệm vụ bảo vệ thành quả cách mạng Hồi giáo, là Vệ binh Cách mạng ngày nay. Các sĩ quan của chế độ cũ hay lực lượng được công nhận từ trước bị đẩy lui, quân đội chính quy trở thành bóng mờ... Liên quan các biến động cách mạng này là việc bắt giữ 55 nhân viên ngoại giao trong Tòa Đấng Mỹ làm con tin, một quy tắc đã gây rất nhiều mâu thuẫn trong nội bộ, và cuộc chiến tranh Iraq, kéo dài suốt tám năm, từ 1981 tới 1988 khiến cho triều đại tôn giáo một mặt mở rộng vị thế trong đời sống quốc gia.

Bây giờ, ta hãy điểm danh các Tôn giáo của Cách mạng Iran...

Một năm sau cuộc Cách mạng, tháng Hai năm 1980, một chế độ của Khomeini và lãnh đạo thiên tử được bầu lên làm Tôn giáo đầu tiên của nước Cộng hòa. Đó là Abolhassan Bani Sadr, một khuôn mặt trí thức mạng mới. Tháng Sáu năm sau, Bani Sadr bị bãi nhiệm, gia đình và ban tham mưu bị ám sát hay cầm tù hết sạch. Ông phải đi trốn, hai tuần sau mới vượt qua biên giới Turkey để bắt đầu cuộc đời lưu vong. Sinh năm 1933, Bani Sadr hiện đang sống tại Pháp, lâu lâu viết

báo ngọm người vớ lý tồ ng ông dành cho cách mọ ng và sồ phồ Khomeini!

Dù sao, ông còn may mớ n hớ n ngồ i kồ nhiồ m.

Sau khi Bani Sadr bớ truồ t phồ, Mohammad Ali Rajai đợ c bớ lên làm Tồ ng thồ ng và chồ cồ m quyồ n tồ mừng hai cho đợ n cuồ i tháng Tám năm 1981 (vì vớ y mà báo chí chồ nói đợ n năm đợ i tồ ng thồ ng). Ngày 30 tháng Tám, cồ nớ i các cồ a ông bớ đánh bom trong khi đang hồ p. Đầu đợ 70 ngồ i mớ t mớ ng và nay tồ hớ i vớ Thánh ý cồ a Allah khi hồ bớ sát hớ i bớ i lồ c lồ ng xồ ng danh "Nhân dân Thánh chí n Iran" (MEK), mớ t nhóm đợ c công khi ồ y nớ m đợ i trồ ng cồ a Giáo chồ Khomeini.

Sau hai vớ Tồ ng thồ ng cồ a thồ i "lồ p quồ c", bớ n tồ ng thồ ng vớ sau đợ u có phúc hớ n... cho tồ i hôm nay.

Giáo chồ Ali Khamenei làm Tồ ng thồ ng tồ tháng 10 năm 1981 đợ n tháng Tám năm 1989 sau khi tái đợ c cồ năm 1985. Không là nhân vớ t thông thái nhồ t trong các Giáo chồ đợ y quyồ n uy, Khamenei vớ n khéo lách lên vớ trí cao nhồ t và hiồ n là Lãnh tồ Tồ i cao cồ a Iran. Hôm Thồ Sáu 19 vớ a qua, ông hớ t luồ n lách hồ c cồ dung hoà các phe đợ i nghồ ch nhồ trồ c mà hoàn toàn ồ ng hớ đợ tồ cồ a mình là đợ ng kim Tồ ng thồ ng Mahmoud Admadinejad. Qua quyồ t đợ nh này, Khamenei có thồ là ngồ i tiêu điồ t cách mọ ng hồ c gây ra biồ n máu nớ u phong trào chồ ng đợ i tiồ p tồ c và lan rồ ng.

Ngồ i mà Khamenei e ngồ i nhồ t là Giáo chồ Ali Akbar Hashemi Rafsanjani, Tồ ng thồ ng Iran qua hai nhiồ m kồ, tồ tháng Tám năm 1989 đợ n tháng Tám năm 1997. Là ngồ i có uy quyồ n và ồ nh hồ ng vì lãnh đợ o hai trong bớ y cồ chồ quyồ n lồ c nhồ t cồ a Iran, kồ cồ Hớ i đợ ng Chuyên gia là đợ nh chồ có thồ m quyồ n đợ cồ, đàn hồ c hay truồ t phồ Lãnh tồ Tồ i cao, Rafsanjani khéo giồ im lồ ng trong suồ t mớ t tuồ n biồ n đợ ng vớ a qua. Nhồ ng ai cũng biồ t là ông không ồ a Ahmadinejad. Năm 2005, ông ra tái tranh cồ tồ ng thồ ng và đợ n trồ c Ahmadinejad vớ i hớ n 21% sồ phiồ u, nhồ ng qua vòng hai lồ i bớ thua - vì lá phiồ u cồ a Allah?

Trong cuồ c bớ u cồ lồ n này, Rafsanjani tránh lên tiồ ng.

Nhồ ng con gái cồ a ông là Faezeh Hashemi Rafsanjani đi tranh cồ cho nguyên Thồ tồ ng Mir Hossein Mousavi. Hôm Chồ Nhồ t 21, thông tồ n xã quồ c doanh Fars News Agency loan tin Faezeh cùng bớ n ngồ i trong hồ đã bớ bớ t giam hôm 20 vì tồ i biồ u tình ồ ng hồ ồ ng cồ viên Mousavi. Sau đó, có tin là hồ đã đợ c thồ - trồ Faezeh. Sinh năm 1962, Faezeh là Dân biồ u nớ i tiồ ng tranh đợ u cho nớ quyồ n trồ c khi bớ loồ i ra khồ i danh sách tái tranh cồ và cũng là con dâu cồ a mớ t Giáo chồ thông thái bớ... cách mọ ng cồ m tù rồ i chồ t trong cồ i tồ o, nhồ nhiồ u Giáo chồ ôn hoà khác. Trồ c đợ y, tồ hôm 18, đã có tin là cồ gia đình không đợ c phép xuồ t ngoồ i.

Rafsanjani là đợ i thồ mà cồ Khamenei và Ahmadinejad đợ u phồ i gồ m: ông mà bớ c qua lồ n ranh do Khamenei vớ ch ra hôm Thồ Sáu 19, Cồ ng hoà Hớ i giáo Iran có khi loồ n to!

Ngoài Rafsanjani, ngồ i ta còn chú ý đợ n Giáo chồ áo nâu (và cũng vớ n khăn đen nhồ Giáo chồ Khamenei, đợ u hiồ u là hớ u duồ con cháu cồ a Thiên sồ Muhammad) Hachemi Khatami.

Thuồ c thành phồ n thông thái uyên bác nhồ t, Giáo chồ Khatami làm Tồ ng thồ ng tồ tháng Tám năm 1997 đợ n tháng Tám năm 2005 và là ngồ i có tồ tồ ng cồ i mớ nhồ t vì vớ y không đợ c các Giáo chồ bớ o thồ tin cồ y. Trong cuồ c bớ u cồ năm nay, Khatami đợ c giồ i trí thồ c yêu cồ u ra tái tranh cồ, đợ n tháng Ba thì ông tuyên bớ rút lui đợ ồ ng hồ ồ ng cồ viên Mousavi mà ông tin là có hy vớ ng đem lồ i thay đợ i tồ t đợ p hớ n cho Iran.

Sau khi Lãnh tồ Tồ i cao Khamenei ra tồ i hớ u thồ hôm Thồ Sáu 19 và dân chúng vớ n biồ u tình phồ n đợ i hôm Thồ Bớ y, nhiồ u ngồ i đã bớ giồ t - con sồ có thồ là tồ 15 đợ n vài chồ c - Giáo chồ Khatami liồ n cồ nh báo là viồ c cồ m đoán ngồ i dân phát biồ u ý kiồ n mớ t cách ôn hoà sồ gây ra hớ u quồ tại hớ i!

Qua lồ i phát biồ u ồ y, Khatami cũng đã vớ ch ra lồ n ranh cho mình.

Tự nguyện tham gia sáu và gây nghi ngờ tại tình nguyện viên là Mahmoud Ahmadinejad, nhậm chức từ tháng Tám năm 2005 sau một cuộc bầu cử có gian lận. Sinh năm 1956 trong một gia đình nông dân nghèo và sùng tín, Ahmadinejad là sinh viên đã tham gia cuộc tấn công quán Mĩ năm 1979 và được chú ý vì lập trường cứng rắn của ông. Có lẽ nhờ vậy mà ông được cử nhậm chức vào đội hình cải cách trong nhóm dân quân quá khích trước khi được đưa lên làm Đô trưởng Tehran và từ đó ra tranh cử Tổng thống. Nhờ hiểu thu hút của Lãnh tụ Tối cao và các Giáo chủ bảo thủ nhất, Ahmadinejad là người hâm nóng tình thần Cách mạng Hồi giáo nguyên thủy của Khomeini - bảo vệ giá trị...

Điểm nổi danh sách các Tổng thống của Iran trong ba chục năm qua, người ta thấy ngay là cuộc cách mạng này... cũng thêm máu và bản tính tự nguyện nay đang chia làm hai phe có uy quyền và ảnh hưởng ngang ngửa.

Nhưng ba chục năm đã qua rồi, đội đa số tối hậu 60% dân chúng ngày nay được sinh sau cách mạng. Họ khát khao một cuộc sống công minh hơn trong một xã hội bình thường hơn của một quốc gia được thế giới nhìn nhận không như khi năng lực bèo bọt. Bảo vệ phe ôn hòa gồm các nhân vật bảo thủ theo tinh thần như Rafsanjani hay Mousavi, hoặc có tinh thần cải cách như Khatami và người giáo chủ khác, là những người đứng đầu tranh cho dân chủ thì có lẽ chúng ta quá lo lắng. Cũng vậy, nói rằng quốc gia chúng ta hiện là một thị trường trung lưu giàu có và có học nên mới đòi hỏi tự do dân chủ theo Tây phương, người ta có thể hiểu sai dân Iran.

Cuộc đấu tranh của thành phố mới này có thể đến từ dân chúng sau khá nhiều hơn lo lắng, nếu quốc gia chúng ta mong muốn và dám đấu tranh cho một tiêu chí. Nhưng nó cũng có thể đến từ niềm máu vì phe bảo thủ của các đoàn không thể nan bỏ lo lắng để bảo vệ "thành quả cách mạng".

Một thí dụ như mình là việc ngôi đền thờ Giáo chủ Khomeini bị đánh bom sát hôm Thứ Bảy 20. Kiến trúc này nằm trong khu vực được Vệ binh cách mạng bảo vệ chặt chẽ từ phía Nam của thủ đô mà lại bị khủng bố tấn công chỉ một ngày sau khi Lãnh tụ Tối cao Khamenei công bố báo động hơn lo lắng do đám biểu tình gây ra có thể tạo cơ hội cho khủng bố tấn công! "Khi vậy, ai sẽ chịu trách nhiệm?" Một sự trùng hợp kỳ lạ... mà chỉ Allah mới có thể biết được.

Trong khi chờ đợi, một số viên Mousavi hay hai lãnh tụ kín đáo đứng sau là Rafsanjani và Khatami không xuất hiện cùng đám biểu tình. Nhưng Mousavi vẫn lên tiếng trên website của mình, rằng ông sẵn sàng hy sinh và nếu mà bất kỳ gì thì toàn quốc sẽ đình công. Quốc gia chúng ta có nghe ông không, ta chưa biết, và tình hình hôm Chủ Nhật 21 đã có vẻ lắng dịu hơn.

Một số im lặng như khi viên đền đền bị bác bỏ ra khỏi vòng - trước khi nó nổ...